

Sygn. akt III AUa 179/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczaka

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2013 r. w Szczecinie

sprawy B. K.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 grudnia 2012 r. sygn. akt VI U 2573/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i oddala odwołanie,
2. zasądza od ubezpieczonego B. K. na rzecz Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSO del. Beata Górską SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska

Sygn. akt III AUa 179/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 grudnia 2009 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, działając na podstawie art. 15b w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 19 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji nr (...) z 27 października 2009 r. ponownie ustalił wysokość emerytury należnej B. K.; od 1 stycznia

2010 r. miesięczna wysokość tego świadczenia dla ubezpieczonego wyniosła 3356,46 zł przy przyjęciu, że podstawa wymiaru emerytury wynosi 4606,72 zł. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono okresy służby wskazane w informacji IPN. Emerytura z tytułu wysługi wraz z podwyższeniem, o którym mowa w art. 15 ust. 2, 3, 3a wyniosła 57,86 % podstawy wymiaru.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji wnosząc o jej zmianę w części dotyczącej obniżenia wysokości emerytury i ponowne ustalenie wysokości emerytury. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 21 grudnia 2012 r.: I zmienił zaskarżoną decyzję ustalając, że począwszy od 1 stycznia 2010 r. okres służby B. K. od 1 października 1981r. do 19 czerwca 1984r. dla celów emerytalnych powinien być liczony wskaźnikiem podstawy wymiaru emerytury wynoszącym 2,6%; II w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

W zakresie istotnym dla rozpoznania apelacji sąd okręgowy ustalił, że decyzją z 27 maja 2002 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ustalił B. K. od 15 maja 2002 r. prawo do emerytury policyjnej w kwocie 2.909,14zł (do wypłaty 2.399,58 zł). Przy ustaleniu wysokości emerytury przyjęto wysługę emerytalną z tytułu służby w Policji 1 maja 1976 r./15 maja 2002 r. (26 lat i 15 dni), okres odbywania zasadniczej służby wojskowej 22 kwietnia 1969 r. /8 kwietnia 1971 r. (1 rok 11 miesięcy i 17 dni) oraz okres składkowy przed służbą 1 marca 1969 r./19 kwietnia 1969 r., 27 kwietnia 1971 r./31 sierpnia 1972 r., 12 września 1972 r./ 30 września 1972 r., 20 listopada 1972 r./ 31 stycznia 1976 r. (4 lata 8 miesięcy i 23 dni). Podstawę wymiaru emerytury stanowiła kwota 3.636,43 zł. Emerytura z tytułu wysługi lat wynosiła 75% podstawy wymiaru świadczenia. Emeryturę podwyższono o 15% podstawy wymiaru z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą. Zwaloryzowana podstawa wymiaru od 1 marca 2009 r. wyniosła 4.606,72 zł, wysokość waloryzowanej emerytury wyniosła 3.685,37 zł (do wypłaty 3.022,70 zł).

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin organ rentowy otrzymał informację z Instytutu Pamięi Narodowej z 27 października 2009 r. o przebiegu służby odwołującego się w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, sporządzoną na podstawie posiadanych przez IPN akt osobowych. Z dokumentacji tej wynika, że B. K. w okresie 1 maja 1976 r./31 lipca 1990 r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Decyzją z 18 grudnia 2009 r., wysokość emerytury B. K. została ponownie ustalona od 1 stycznia 2010 r. w ten sposób, że wskaźnik podstawy wymiaru emerytury odwołującego się za okres pracy w organach bezpieczeństwa obniżono z 2,6 % podstawy wymiaru do 0,7 % podstawy wymiaru za każdy rok służby we wskazanym okresie. Ponownie ustalona wysokość emerytury z tytułu wysługi wraz z podwyższeniem, o którym mowa w art. 15 ust. 2, 3, 3a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) wyniosła łącznie 57,86 % podstawy wymiaru.

W okresie 1 maja 1976 r./30 września 1981 r. B. K. pełnił służbę w (...) w S. Wydziale(...)jako wywiadowca. W okresie 1 października 1981 r./19 czerwca 1984 r. ubezpieczony odbywał studia zawodowe w Wyższej Szkole (...) w L. na kierunku prawno-administracyjnym oraz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. W okresie 18 maja 1982 r./31 maja 1982 r. ubezpieczony nie miał przydziału do konkretnego wydziału (...) w S. - pozostawał do dyspozycji komendanta(...), następnie od 1 czerwca 1982 r. pełnił służbę w Wydziale (...) (...) w S. jako młodszy inspektor. Od 28 czerwca 1984 r. ubezpieczony ponownie pozostawał bez przydziału do konkretnego wydziału - był do dyspozycji komendanta WUSW w S.. Następnie od 1 lipca 1984 r. powierzono mu stanowisko inspektora w Wydziale(...) WUSW w S., a od 1 kwietnia 1985 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę w Wydziale(...)WUSW w S..

Po rozważeniu sprawy, w zakresie istotnym dla rozpoznania apelacji sąd okręgowy uznał konieczność wyeliminowania z okresu służby w organach bezpieczeństwa państwa okresu studiów zawodowych w Wyższej Szkole (...) w L. od 1 października 1981 r. do 19 czerwca 1984 r. Sąd okręgowy argumentował, że 16 marca 2009 r. weszła w życie ustawa z 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...), (Dz. U. Nr 24, poz. 145), która wprowadziła do ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, (...), (Dz. U. Nr 8, poz. 67 ze zm.) art. 15b, określający zasady obliczania wysokości emerytury dla osób, które pozostawały w służbie przed 2 stycznia 1999 r. i pełniły służbę w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63, poz. 425 ze zm.). Stosownie do treści art. 2 ust. 1 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63, poz. 425 ze zm.) organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy są:

- 1) Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego;
- 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego;
- 3) Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego;
- 4) jednostki organizacyjne podległe organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.;
- 5) instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych;
- 6) Akademia Spraw Wewnętrznych;
- 7) Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza;
- 8) Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki;
- 9) Informacja Wojskowa;
- 10) Wojskowa Służba Wewnętrzna;
- 11) Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 12) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.

W ust. 3 wskazano, że jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Stosownie do treści art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed 2 stycznia 1999 r. emerytura wynosi:

- 1) 0,7 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990;
- 2) 2,6 % podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1, 1a oraz pkt 2-4.

W ust. 2 wskazano, że przepisy art. 14 i 15 stosuje się odpowiednio.

Sąd okręgowy nie uznał okresu studiów w Wyższej Szkole (...) w L. za okres służby ubezpieczonego w organach bezpieczeństwa państwa określonych w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej, jak to zakwalifikował IPN i co wynikało z informacji dołączonej do akt sprawy. Według art. 2 ust. 3 tej ustawy jednostkami Służby Bezpieczeństwa są wyłącznie te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami. Wyższa Szkoła (...) w L. nie została wymieniona w katalogu organów bezpieczeństwa państwa. W ocenie sąd okręgowy wg treści art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy, Wyższa Szkoła (...) w L. mogłaby być uznana za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy lustracyjnej wyłącznie w sytuacji jeśli była ona instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej oraz jeśli podlegała rozwiązaniu - jako jednostka Służby Bezpieczeństwa - na mocy art. 129 ust. 1 ustawy o (...) (art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej). Z analizy aktów prawnych dostępnych z okresu działania Wyższej Szkoły (...) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych im. F. D. w L. wynika jednoznacznie, że (...) w L. z pewnością można uznać za instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej. Uczelnia ta została powołana rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 września 1972 r. w sprawie utworzenia wyższej szkoły oficerskiej resortu spraw wewnętrznych i z rozporządzenia tego nie wynika, że była to jednostka Służby Bezpieczeństwa. Dalej idące wnioski sąd wyciągnął z lektury statutu (...) w L. i Regulaminu Rady Programowej. Zgodnie z § 1 statutu uczelnia była szkołą wyższą i stanowiła samodzielną jednostkę organizacyjną MSW. Sąd okręgowy uznał, że (...) w L. była jednostką organizacyjną Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, natomiast po analizie aktów prawnych niższego rzędu takich jak regulamin rady programowej oraz programy nauczania, odwołując się do rozporządzenia Rady Ministrów z 1 września 1972 r. o utworzeniu (...) w L. i statutu szkoły uznał też, że była instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa w strukturze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W szczególności wskazał, że zgodnie z § 3 Regulaminu Rady Programowej (...) w L. wynika, że jako organ doradczy Komendanta Szkoły w zakresie ustalania programu szkoły ustala program kształcenia, wynikający z aktualnych potrzeb i zadań Służby Bezpieczeństwa. W kolejnym paragrafie dokumentu zapisano, że zadania te Rada spełnia poprzez między innymi: określenie podstawowych założeń programu studiów, przede wszystkim w zakresie nauczania zasad pracy operacyjnej, stosownie do aktualnych potrzeb i zadań Służby Bezpieczeństwa, stwarzanie kadrze dydaktycznej Szkoły możliwości systematycznego zapoznania się z bieżącymi analizami, dyrektywami, ocenami oraz materiałami i dokumentami dotyczącymi aktualnej działalności Służby Bezpieczeństwa, stwarzanie kadrze dydaktycznej Szkoły możliwości odbywania niezbędnych praktyk zawodowych w jednostkach Służby Bezpieczeństwa, inicjowanie podejmowania przez Szkołę badań naukowych w zakresie problematyki pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa. Z powyższym dokumentem koresponduje program nauczania przedmiotów operacyjnych w (...) w L.. Analiza zawartych w nim bloków tematycznych i nauczanych w ich ramach zagadnień pozwala na wniosek, że cały proces kształcenia, profil i kierunki nauczania wszystkich wskazanych w nim przedmiotów nakierowane były na potrzeby operacyjne Służby Bezpieczeństwa. Nadto z opracowań funkcjonariuszy tej uczelni z okresu jej działalności (por. publikacja Wyższa Szkoła (...). Rodowód, powstanie i działalność. Jubileuszowa sesja naukowa (...) wynika jednoznacznie, że (...) w L. była uczelnią Służby Bezpieczeństwa, która kontynuowała tradycję szkolnictwa SB, a w szczególności szkół w L. i Ł.. Natomiast na gruncie art. 2 ust. 3 cytowanej ustawy sąd okręgowy rozważył, że rozporządzeniem Rady Ministrów z 10 czerwca 1989 r. w sprawie zniesienia wyższych szkół oficerskich nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych, z dniem 30 września 1989 r. zostały zniesione: Wyższa Szkoła (...) w L. i Wyższa Szkoła (...) J.-W. w S.. Zarządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z 21 czerwca 1989 r. w sprawie utworzenia wydziałów zamiejscowych Akademii Spraw Wewnętrznych, 1 października 1989 r. utworzono Wydział (...) Państwa w L. i Wydział (...) w S.. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 1990 r., z dniem 1 października 1990 r. utworzono Wyższą Szkołę Policji z siedzibą w S. i zniesiono Akademię Spraw Wewnętrznych w W.. Zgodnie z § 3 rozporządzenia słuchacze Wydziału(...)z dniem utworzenia Wyższej Szkoły (...) stali się - za ich zgodą - słuchaczami tej Szkoły, a słuchacze Wydziału (...) mogli być przyjęci do tej uczelni, jeżeli zostali przyjęci do służby w Policji. Ustawą z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1999 r. Nr 51, poz. 526, powoływanej dalej jako ustawa o (...)), z chwilą utworzenia (...) Służba Bezpieczeństwa została rozwiązana (art. 129 ust. 1 ustawy o (...)). Zgodnie z art. 130 w związku z art. 137

tej ustawy, Urząd Ochrony Państwa utworzony został w dniu 10 sierpnia 1990 r. Wyższa Szkoła (...) w L. nie została zatem z mocy prawa rozwiązana z chwilą utworzenia (...), albowiem została zniesiona ponad 10 miesięcy wcześniej na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1989 r. w sprawie zniesienia wyższych szkół oficerskich nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

W ocenie sądu okręgowego Wyższa Szkoła (...) w L. w związku z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej nie może być uznana za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 tejże ustawy, gdyż nie stanowiła instytucji centralnej Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, która uległa likwidacji w momencie powołania Urzędu Ochrony Państwa. Analogiczna ocena prawna charakteru Wyższej Szkoły (...) w L. zawarta zresztą została również w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie [...] Wydziału Karnego z 14 grudnia 2009 r., XVIII K 258/097 oraz w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 18 listopada 2009 r., II AKa 322/09 (LEX nr 563028). W wyroku tym Sąd Apelacyjny wyraził wprost pogląd, że Wyższej Szkoły (...) z L. nie można uznać za organ bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, bo chociaż mieści się ona w katalogu instytucji wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej, to nie odpowiada kryteriom sformułowanym w art. 2 ust. 3 tej ustawy. Oba przywołane orzeczenia sądów lustracyjnych uwzględniały przy tym uchwałę Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2000 r., I KZP 15/00 (OSNKW 2000 nr 7- 8, poz. 61).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie, mając w szczególności na uwadze wcześniejsze orzecznictwo sądów, stanął zatem na stanowisku, że odbywanie studiów w tej szkole samo w sobie nie jest równoznaczne z uznaniem słuchacza tej szkoły za funkcjonariusza organów bezpieczeństwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 19.10.2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. W konsekwencji przyjęcia takiego stanowiska okres odbywania przez odwołującego się studiów zawodowych w Wyższej Szkole (...) w L. w czasie od 1 października 1981 r. do 19 czerwca 1984 r. nie powinien być oceniany jako okres służby w organach bezpieczeństwa państwa, a tym samym za ten okres świadczenie odwołującego się nie powinno być obniżone według zasad przewidzianych w art. 15b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżona decyzja organu emerytalnego, ustalająca wysokość świadczenia odwołującego się od 1 listopada 2010 r. w zakresie w jakim organ rentowy przyjął, że okres studiów w (...) w L. był równoznaczny z okresem służby w organach bezpieczeństwa, naruszała art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów.

Na marginesie sąd okręgowy zwrócił jednocześnie uwagę, że przynajmniej przez część okresu studiów ubezpieczony jednocześnie pozostawał w służbie jako funkcjonariusz aparatu bezpieczeństwa. Z informacji udzielonej przez IPN: dane z katalogu funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa - wynikało bowiem jednoznacznie, że od 1 czerwca 1982 r. ubezpieczony pełnił służbę w Wydziale (...) (...) w S. jako młodszy inspektor. Zatem mimo wyłączenia co do zasady możliwości uznania za okres służby w organach bezpieczeństwa pozostawania przez ubezpieczonego słuchaczem (...) w L., co spowodowało konieczność zmiany zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że okres od dnia 1 października 1981 r. do 19 czerwca 1984 r. (okres studiów) dla celów emerytalnych powinien być liczony wskaźnikiem podstawy wymiaru emerytury wynoszącym 2,6 % , okoliczność ta nie wyklucza możliwości jednoczesnego uznania, że w czasie odbywania tych studiów - przynajmniej od 1 czerwca 1982 r. ubezpieczony równocześnie pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej z 2006 r.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zaskarżając wyrok w punkcie I i zarzucając: 1. naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności art. 13 a ust 5, art. 15b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (...), § 14 ust 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U Nr 239, poz. 2404 ze zm.); 2. naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na rozstrzygnięcie, tj. art. 233 § 1

k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów z przekroczeniem granicy swobodnej ich oceny t. j. dowodu z dokumentu znajdującego się w aktach rentowych, a mianowicie Informacji o przebiegu służby Nr (...) i przyjęcie, że odwołujący się w okresie od 1 października 1981 r. do 19 czerwca 1984 r. nie pełnił służby w ówczesnych organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów. podczas gdy z Informacji o przebiegu służby Nr (...) wynika, że pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach SB. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I i oddalenie odwołania ewentualnie, uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie; w zaskarżonym zakresie ocena prawna sądu okręgowego jest nietrafna, a skarżącemu należy przyznać rację co ustalenia wysokości świadczenia należnego ubezpieczonemu. Zdaniem sądu apelacyjnego to co w sprawie najistotniejsze zostało przez sąd I instancji zmarginalizowane. Mianowicie, istotną w sprawie okolicznością był fakt pełnienia przez ubezpieczonego służby w organie bezpieczeństwa w okresie pokrywającym się z okresem szkolenia w (...). Z informacji dostarczonej przez Instytut Pamięci Narodowej wynika, że ubezpieczony był słuchaczem przedmiotowej uczelni w okresie od 1 października 1981 r. do 16 czerwca 1984 r. Z dokumentu tego wynika również, że od 1 maja 1976 r. był wywiadowcą w Komendzie Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w S.. Praca wywiadowcy w Wydziale (...) KW MO w S. była kontynuowana aż do 1 czerwca 1982 r., czyli także w okresie pobierania nauk w Wyższej Szkole (...). Wskazuje na to treść wniosku o nadanie stopnia milicji obywatelskiej zawarty w aktach osobowych B. K. (k.112). Od 18 maja 1982 r. ubezpieczony pozostawał do dyspozycji Komendanta tejże jednostki i 1 czerwca 1982 r. otrzymał stanowisko młodszego inspektora w Wydziale (...)KW MO, które obejmował aż do zakończenia edukacji w (...). Należało więc ustalić, że B. K. był nie tylko słuchaczem Wyższej Szkoły (...) w L., ale równolegle pełnoprawnym pracownikiem Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w S. zatrudnionym początkowo jako wywiadowca, następnie przez okres niecałych dwóch tygodni bez funkcji, i kolejno jako młodszy inspektor. Niezależnie zatem od oceny prawnej dotyczącej statusu (...) w L., wysokość należnej ubezpieczonemu emerytury za okres 1981-1984 jest zgodna z art. 15b ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) i tak też powinien orzec sąd okręgowy. Tymczasem sąd okręgowy rozważał tę okoliczność, ale pominął przy wyrokowaniu argumentując, że mimo wyłączenia co do zasady możliwości uznania za okres służby w organach bezpieczeństwa pozostawania przez ubezpieczonego słuchaczem (...) w L., co spowodowało konieczność zmiany zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że okres od dnia 1 października 1981 r. do 19 czerwca 1984 r. (okres studiów) dla celów emerytalnych powinien być liczony wskaźnikiem podstawy wymiaru emerytury wynoszącym 2,6 % , okoliczność ta nie wyklucza możliwości jednoczesnego uznania, że w czasie odbywania tych studiów - przynajmniej od 1 czerwca 1982 r. ubezpieczony równocześnie pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej z 2006 r. Tego rodzaju argumentacja jest sofistyczna, a jako taka niedopuszczalna i wprowadza element niejasności rozstrzygnięcia. Należy bowiem podkreślić, że zaskarżonym wyrokiem sąd I instancji stwierdził: okres służby B. K. od 1 października 1981r. do 19 czerwca 1984r. dla celów emerytalnych powinien być liczony wskaźnikiem podstawy wymiaru emerytury wynoszącym 2,6%. Z tej treści nie wynika bynajmniej, że wskaźnik 2,6 % dotyczy tylko okresu nauki w Szkole wL. lecz w ogóle okresu 1 października 1981r./ 19 czerwca 1984r. Sąd I instancji powinien mieć przede wszystkim na względzie, że ubezpieczony zakwestionował obniżenie wysokości emerytury i domagał się dotychczasowej wysokości świadczenia, czyli przedmiotem postępowania jest wysokość świadczenia. Sąd powinien zatem rozstrzygnąć o słuszności tego żądania i uznać - wobec faktu jednoczesnej służby i nauki w (...) w L. – jego oczywistą niezasadność. Jednak sąd I instancji, bez zarzutu ubezpieczonego, z urzędu zbędnie roztrząsał sprawę statusu słuchacza (...) w L. i ostatecznie wydał wyrok, który w ogóle nie odpowiada treści żądania, jest sprzeczny z uzasadnieniem i w istocie nie statuuje po stronie ubezpieczonego żadnymi materialnymi korzyściami, a jedynie skutkuje ponowieniem procedury przed organem rentowym.

Niezależnie od powyższych ustaleń, sąd apelacyjny nie podziela argumentów sądu I instancji co do kwalifikacji prawnej instytucji jaką była Wyższa Szkoła (...) w L.. W tej mierze przekonuje stanowisko Instytutu Pamięci

Narodowej, który dysponując profesjonalną kadrą śledczych i posiadając dostęp do dokumentów źródłowych ocenił faktyczną rolę tejże uczelni w strukturach aparatu bezpieczeństwa PRL i zakwalifikował Wyższą Szkołę (...) w L. jako organ centralny Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a następnie wydał urzędową informację, że B. K. w okresie od 1 maja 1976 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990. Natomiast wykładnia przepisów w powyższym zakresie, dokonana przez sąd okręgowy jest literalna i nie uwzględniała celu wprowadzonych zmian w zakresie wysokości świadczeń należnych byłym funkcjonariuszom. W kontekście rozpoznawanej sprawy nie przekonuje, zaaprobowana przez sąd okręgowy interpretacja przepisów dokonana przez Izbę Karną Sądu Najwyższego (uchwała I KZP 15/00). Sąd Najwyższy wyraził wprawdzie pogląd, że Akademia Spraw Wewnętrznych nie była organem SB w rozumieniu art. 2 ust. 5 ustawy z 11 kwietnia 1997 r., jednak sąd okręgowy nie uwzględnił faktu, że uchwała zapadła zanim weszła w życie Ustawa z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów. Pod rządami ustawy poprzednio obowiązującej Akademia Spraw Wewnętrznych nie była literalnie wymieniona w art. 2 ustawy, stąd też zaistniała konieczność rozstrzygnięcia tej kwestii przez Sąd Najwyższy. Niemniej następcze działanie ustawodawcy w postaci zamieszczenia Akademii Spraw Wewnętrznych w wykazie instytucji SB (art. 2) wskazuje, że Sąd Najwyższy dokonał wykładni ustawy sprzecznej z intencją ustawodawcy. Skoro zatem Akademia Spraw Wewnętrznych została kategorycznie wymieniona w wykazie organów SB, to należało wnioskować, że także Wyższa Szkoła (...) w L. (bezpośrednia poprzedniczka (...)) powinna być uznana za instytucję centralną SB MSW. Wymaga też podkreślenia, że Sąd Najwyższy rozstrzygał sprawę w Izbie Karnej i na potrzeby postępowania lustracyjnego statuuje odpowiedzialność quasi karną. Procedura karna rządzi się innymi prawami niż cywilna i wymaga bezsprzecznych dowodów, jak też jednoznaczności podstaw prawnych ukarania. Natomiast przedmiotem postępowania w rozpoznawanej sprawie jest wysokość świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które to świadczenia wg dotychczasowych przepisów były wypłacane w wysokościach niewspółmiernie wysokich w stosunku do wysokości świadczeń należnych w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych. Rozstrzygając w tej sprawie należało przede wszystkim uwzględnić, że ustawa z 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z dnia 13 lutego 2009 r.) została poprzedzona preambułą następującej treści:

Uznając, że system władzy komunistycznej opierał się głównie na rozległej sieci organów bezpieczeństwa państwa, spełniającej w istocie funkcje policji politycznej, stosującej bezprawne metody, naruszające podstawowe prawa człowieka,

stwierdzając, że wobec organizacji i osób broniących niepodległości i demokracji dopuszczano się zbrodni przy jednoczesnym wyjęciu sprawców spod odpowiedzialności i rygorów prawa,

dostrzegając, że funkcjonariusze organów bezpieczeństwa pełnili swoje funkcje bez ponoszenia ryzyka utraty zdrowia lub życia, korzystając przy tym z licznych przywilejów materialnych i prawnych w zamian za utrwalanie nieludzkiego systemu władzy,

uznając, że samozwańcza Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego służyła utrwalaniu systemu komunistycznego w Polsce,

wyróżniając postawę tych funkcjonariuszy i obywateli, którzy ponosząc wielkie ryzyko stanęli po stronie wolności i przywróconych obywateli

- kierując się zasadą sprawiedliwości społecznej wykluczającą tolerowanie i nagradzanie bezprawia, uchwała się, co następuje: (...)

Zatem jednoznaczną intencją ustawodawcy było obniżenie wysokości świadczeń funkcjonariuszy reżymowych, które to świadczenia nie mogły być nadal traktowane jako nagradzanie bezprawia uprawianego w rozległej sieci organów bezpieczeństwa państwa. Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że przywileje emerytalne związane z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL nie zasługują na ochronę prawną przede wszystkim ze względu na powszechne poczucie naruszenia w tym zakresie zasady sprawiedliwości społecznej. Wynika też, że projekt ustawy o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) zakłada nadanie przepisom ww. ustawy brzmienia utrzymującego zasadę, że do okresów równoważnych ze służbą w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego czy innych służbach mundurowych zalicza okresy służby w organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990, w rozumieniu ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425), przy czym wymiar emerytury za te okresy (służby w organach bezpieczeństwa) wynosić ma 0,7% za każdy rok służby. Ustawodawca wskazał wreszcie, że określenie, które osoby i w jakich okresach, pełniły służbę w organach bezpieczeństwa PRL, dokonywałby Instytut Pamięci Narodowej na podstawie posiadanych akt osobowych byłych funkcjonariuszy.

Z rozważań sądu okręgowego wynika, że zakwalifikował Wyższą Szkołę (...) w L. jako instytucją centralną Służby Bezpieczeństwa w strukturze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, jednak nie uznał okresu studiów w tej Szkole za okres służby ubezpieczonego w organach bezpieczeństwa państwa, ponieważ Szkoła nie została z mocy prawa rozwiązana z chwilą utworzenia (...) tak jak tego wymagał art. 3 ustawy z 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 63, poz. 425 ze zm.) - lecz została zniesiona około 10 miesięcy wcześniej, na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1989 r. w sprawie zniesienia wyższych szkół oficerskich nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych. W ocenie sądu apelacyjnego przedstawione przez sąd okręgowy rozumienie prawa wypacza intencję ustawodawcy i w istocie prowadzi do uhonorowania okresu, w którym funkcjonariusz – podejmując szkolenie w uczelni reżymowej - szczególnie aktywnie realizował cele polityczne nieludzkiego systemu władzy. Powszechnie wiadomo, a wynika to także z ogólnodostępnej literatury, że Wyższa Szkoła (...) w L. była nakierowana na kształcenie tylko zasłużonych funkcjonariuszy, a jej ukończenie gwarantowało awans zawodowy, i tak też było w przypadku ubezpieczonego.

Dokonując wykładni art. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów nie należało pomijać okoliczności istnienia Instrukcji Przewodniczącego Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej z dnia 25 czerwca 1990 r. stanowiącej załącznik do decyzji sekretariatu Komisji Kwalifikacyjnej, wydanej w celu realizacji ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa określającej byłych funkcjonariuszy SB podlegających zwolnieniu ze służby w (...). Z treści Instrukcji wynika, że do byłych funkcjonariuszy SB podlegających zwolnieniu ze służby w (...) należało zaliczać zarówno kadrę dydaktyczną jak i słuchaczy Wyższej Szkoły (...) w L..

Sąd Apelacyjny w Szczecinie rozstrzygając niniejszą sprawę prezentując konsekwentną oceną prawną i odwołuje się wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 7 listopada 2013 r. sygn. akt III AUa 390/13, w myśl którego uczelnia Wyższa Szkoła (...) w L. została uznana za organ centralny SB MSW. Sąd apelacyjny stoi na stanowisku, że prawidłowa wykładnia art. 2 ustawy lustracyjnej dokonana w oparciu o cel towarzyszący ustawodawcy, jak i poczucie sprawiedliwości społecznej nakazuje przyjąć, że absolwenci Wyższej Szkoły (...) w L. byli pracownikami SB w rozumieniu art. 15b policyjnej ustawy emerytalnej.

W konsekwencji dokonanych ustaleń i przedstawionej oceny sąd apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekł co do istoty sprawy i zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I oraz oddalił odwołanie. O kosztach zastępstwa procesowego należnych pełnomocnikowi organu rentowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 108 § 1 k.p.c, w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r. Nr 163 poz.1349)